

KIÁLTO SZÓ

TARTALOM

Tavaszy Sándor: „Magyarok Romániában“ — IGY SZÓL
AZ ÚR. II. A; Száraz kutak. Élő víznek forrása. —
László Dezső: Időszerű nevelés ;— Mátyás László: A
sárospataki theologusok munkatábora. — Betegek segé-
lyezése Református Kórházunkban. — A Református
Élet konferenciája. — László Zoltán: Beszélő számok.
KÉZ A KÉZBEN. — EGYHÁZI KRÓNIKA. — IRODALOM
ÉS MŰVÉSZET. — HIREINK.

ALKOTÓI: DR. TAVASZYSÁNDOR

1936

KIÁLTÓ SZÓ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: CLUJ, CALEA VICTORIEI 38. SZÁM.

Kéziratok, előfizetési díjak ide küldendők. — Előfizetési díja félévre 50 Lei, egész évre 100 Lei.

X. ÉVFOLYAM

1936. FEBRUÁR.

2. SZÁM

„Magyarok Romániában.”

Nemrégén egyik budapesti folyóiratban egy Németh László nevű orvos és író tollából nagyterjedelmű útirajz jelent meg a fenti cím alatt. Írója három hetet töltött Romániában és pedig közel két hetet román nemzetiségű testvéreink és egy hetet ó-királyságbeli és erdélyi magyarok között. Az útirajz nagyon érdekes, a rólunk szóló rész egyszersmind kemény és ítélletes. Megállapítja rólunk, hogy halálosan betegek vagyunk, tehetetlenek, csüggedtek, rokkantak és gonoszak. Ilyenek a vezetők és ilyenek az intézmények. Altiszt- és szolganép vagyunk, akik elvesztettük öntudatunkat és önérzetünket. Teszünk-veszünk, de nem cselekszünk, sodortatunk és vitetünk, mint valami szemét, de látni, tenni és alkotni semmit sem tudunk. Miután pedig a magyarság és a protestántizmus egyet jelentenek, ezek vonatkoznak közelebről rednk magyar reformátusokra is.

Meglepő az a bátorság, amellyel ez a különben éles szemű és kitűnő kritikus elme felettünk ítélkezik és egyenesen megdöbbenő az a vakmerőség, amellyel halálunkat jósolja.

Protestáns keresztyén embernek nem szabad egy reávonatkozó kritika mellett elmenni, anélkül, hogy mágra ne venné abból azt, ami red tartozik s azt, ami az ő jobbulását és tisztulását szolgálja. Ennek a könyvnek a kritikáját sem utasíthatjuk vissza, hanem komoly bűnbánattal meg kell vizsgálnunk magunkat, hogy vajjon mennyiben felel meg a mi közösségi életünk annak a nemzet-képnek, amelyet legjobbaink, köztük éppen Széchenyi István is, egyenesen az evangélium hatása alatt kialakítottak. Kritikai nemzet-szemléletnek nevezik ma ezt a magataridst. Sokan a Széchenyi hatása alatt jutottak el ehhez, mi azonban az evangélium hatása alatt, a ma divatos Széchenyi-kultusz előtt, már ezt hirdettük és ezt vallottuk.

Ennek a könyvnek a kritikáját azonban mindenekelőtt ezen a ponton kell kifogásolnunk. Van ebben az utleírásban bizonyos nyegle „széchenyieskedés”, ami nagymértékben akadályoz minket abban, hogy a kritikáját komolyan magunkra alkalmazzuk. Lehet, hogy az írásban,

a hangban, vagy az író szellemében van a hiba, de a könyv olvasása közben folytonosan kísért az az érzés, hogy írója egyenesen azzal — talán tudattalan — elhatározással indult utnak, hogy minket, szegény erdélyi magyarokat megítéljen és — nekünk leckét adjon. Amint olvastuk ezt az írást, íróját folytonosan egy Széchenyi pózban láttuk magunk előtt járni és a Széchenyi maszkiájában halottuk őt beszélni. A sorok mögött, a gondolatok gyökerében folytonosan kikiabál az ő dédelgetett Én-jének a hangja: Ide nézzetek, milyen magas szempontból tudom én nézni a ti dolgokat; ide hallgassatok, milyen elfogulatlanul tudok én ítélkezni felettetek; én vagyok a fiu, nem a ti íróitok, papjaitok és politikusaitok! Németh László olyan ebben a könyvében, mint a rossz prédikátor, aki Isten Igéje helyett a saját hangjának az öblös, vagy viharzó szépségében gyönyörködik és azt szeretné, ha az Isten igazsága helyett ennek ejtené foglyul hivat is. Nem a tárgyi igazság, hanem az alanyi érvényesülés melodramájából indult ki a rákezdés s ez végig bűg a könyv sorain.

A másik megjegyzésünk, aminek kifejezést kell adnunk az, hogy ez az utleírás a romániai magyarság életét és helyzetét nem ügynek, hanem irodalmi témának tekinti és így is kezeli. Ez a magyarázata, hogy útjában látottakat nem értékeli, hanem aszerint válogat élményekben, amint módot adnak az érdekes irodalmi kifejezésre. Az, ami művészileg jobban alakítható, előnyben részesül azzal szemben, ami kevesebb lehetőséget nyújt erre, bár életbevágóbb és döntőbb jelentőségű.

Egyenesen a könyv komolyságt veszélyezteteti az, hogy írója mindent jobban tud, mindent jobban lát, helyesebben ítél meg és mindenhez jobban ért, mint bárki. Még az új erdélyi református liturgiához is jobban ért, mint azok, akik készítették. Rossznak tartja, visszaesésnek nyilvánítja, ezzel szemben a régít helyesebbnek és célszerűbbnek. De hogy micsoda elvi alapon, micsoda mérték alkalmazásával jut erre az eredményre, nem tartja szilkségesnek megmon-

dani. Neki el kell hinni, mert ő lángelme, aki a sötétben is rátalál az igazságra.

Legellenszenvesebb az egészben az a prófétai szerep, amelyet magára vesz. Mélyen belefúrja magát a jövődő sötét rejteléibe s onnan az erdélyi magyarság és a protestántizmus haldlának a híret hozza magával. Honnan jut a protestántizmushoz, amikor nem ismeri sem odadt, sem itt, a legkevésbé itt. Mert még sem elég bizonyos elgondolás, hanem látni és ismerni kell az erdélyi magyar protestántizmusban rejlő erőket. Németh László pedig nem ismeri. Nem ismeri azokat az alkotásokat, intézményeket, azokat a templomokat és iskolákat, amelyeket épen a nagy nyomorúságok idején építettek ezek a haldlra adott református keresztyének. És nem ismeri azt a lelket, amely ezek mögött él.

Általában nagyon ellenszenves az a vakmerőség, hogy valaki itt tölt nyári vakációban három hetet s neki elég arra, hogy az erdélyi magyar élet nagyon szövevényes kérdésében úgy ítélkezze, mint aki széles indukcióval gyűjtött adatok felett rendelkezik.

Ezeket tul, kétségtelen, hogy vannak a könyvek, mint irodalmi alkotásnak nagyszerű erényei, esztétikai élvezetet nyújtó részei. De el kell ismernünk, hogy vannak megrázó mondatokat is, amelyek megdölgöztetnek és önkritikára hajtának. Ilyen része például az, amely rámutat a felekezeti féltékenységre, elzárkózásra. Ilyenek azok, amelyek a műveltségi színvonal esésére, az erkölcsi összetartás lazulására, általában a pártoskodásra utalnak. Igaza van abban is, hogy szervezeteink nem eléggé kiépítettek, nem eléggé tömörek befelé és nem eléggé ruganyosak kifelé. Nincs bennük elég vonzó erő, hanem mint aluszékony és álmatag szervek állnak szemben az öntudatra még nem ébredt lelkek egész seregével. Mindezeket a kritikai kifogásokat, ezeket a megítéléseket vegyük magunkra s kövessünk el mindent abban a tekintetben, hogy szűnjenek meg a széttagoló ellentétek. Ne gyöngltsük magunkat annak a tudatnak a fenntartásával, mintha sorsunk és jövődönk csak az uralkodó nemzet kezében lenne, hanem emeljük fel tekintetünket először is az Uristenre és halljuk meg az ő hívdást és parancsát s maradjunk meg az ő akaratának a fundamentumán és engedelmesskedjünk Neki, mint életünk és jövődönk Urának!

TAVASZY SÁNDOR.

Nekünk nincs szükségünk egyébre, minthogy öntudatosan ismerjük és használjuk fel azt, amink van. Ha erre eljutunk: olyan erőt fogunk jelteni az élet minden vonatkozásában, amiről mai széttagoltságunkban és önállótlán támolgyásunkban álmodni sem merünk. *Makkai.*

„IGY SZÓLAZ ÚR“

Száraz kutak. Élő víznek forrása.

„Elhagytak engem az élő vizek forrását, hogy kutakat ássanak magoknak és repedezett kutakat ástak, amelyek nem tartják a vizet.“ Jer. 2:13.

A víz Izraelben drágább volt, mint a kenyér, kevés volt, vagy eltűnt, a száraz évszakokban megsült ajakkal esengett viz után ember és állat. Izrael földje a szomjúság földje volt. Szentté vált a hely, ahol forrás fakadt, — oda járt a szomjas ember inni, meggyógyulni, — oda járt az Isten a vizet táplálni — és — a beteg szomjas emberrel beszélni. Az alélt testek újra meg-elevenedtek, a száraz ajkak megenyhültek és hálálkodtak. Felüdülve, szomjat oltva jól esett a másik vizről, az Élő Vizről beszélni, Élő vizek forrásáról, mely a testnél is szomjasabb lelkek szomjúságát oltja. Isten többet jár vala a forrásokhoz, mint a szomjas izraelita; nem azért járt a forráshoz, hogy vizet igyék, hanem hogy táplálja a vizet, elepeszteni az ivó embert, hogy az az Élet vizét kívánja meg. Isten — Élő vizek forrása, nemcsak szomjat olt, de a meghalt életet is meg-ébreszti, szájából származik ez az Élő Viz.

A Te hazádban is itt a forrás. Te is szomjas vagy, noha van vized bőven. De Te az igazi Vízet, lelki, szellemi életed kútfojt, mintha eldugdád volna, vagy „elvezett“ a forrás, vagy a szellemi élet labirintjában más irányt vett? Vagy megakadályoztad kifolyását — s megposhadt a víz? Még a hozzá vezető ösvényeket is elcsóváltad, hogy ha te nem jársz a kuthoz, más se járjon. Ugy tétlél a bibliáddal is, a hiteddél, anyádtól tanult imádsággoddal, egész szellemi életeddél s megdöggentél, ha környezettedben, családotdában a forrás mégis előtört. Vad vizek nevezted.

De megszomjaztál és — kutát ástál, mint Izrael, olyan talajban, mely szívály, de a vizet mégsem tartja, szíváro, de a viz csak átmenőben van — s neked csak a sárlé marad. A lelked szomjazott meg, hol találás vizet? Mennyi kutát ástál már szellemi, lelki itálért — s mégis — a pocsolya mellett is megállasz, behúnyt szemmel iszol, — sőt pénzért is megveszed az elhasznált vizet, kölcsön is kérsz — — pedig az élő víz árja ajkadig ér — s te üres korsóval keresed a vizet. De mit csinálsz, ha tűz üt ki a lelkedben, — — vagy „belső részeid“ égne a sok romlott víztől, mi és Ki oltja el nemmúló szomjúságodat?

Tudod-e, szomjas ember, hogy a Te kutaidda, amelyeket Te ástál, nem is gyűl szomjoltó viz? Hát azt látod-e, érzed-e, hogy kutaidd megvannak mérgezve? Nemcsak mások szennyeznek, mérgezik merítő helyedtet; Nálad van a mérge, kezéd is fertőzve van, kezéd érintésére megpessednek a tiszta vizek is, mert Élő viz inségben élve tapasztként lepett be és tett tisztátalanná téged a Te bűnöd, ez a parazita lény, mely ott van már lelki táplálékaidban is a magad ásta kutakban békanyálként terpeszkedve.

Ha száddal már undorodsz is tőle, szemedben, fűledben, érkeiden szíváro bele tiszta élet után szomjazó lelkedbe. Ott, ahol te keresed, nincs tiszta víz, nincs is viz, csak megrepedt kútak, elhagyott szemétdöggörre hanyagolt szellemi irányzatok. Olyan igaztalan, víznélküli siralomvölgye a Te életed. Pedig a világ ég körülöttes — s Te nem tudsz oltani, égési sebekkel tele lázas beteg vagy Te is, de sem mást, sem magadat nem tudod enyhíteni. Csak keserű és kétsébeesett könnyeid vannak, melyekkel szeretteidet akarod üdíteni, mintha Te is csak repedezett kút volnál — és szeretteid is szomjan pusztulnak melletted. És meg van mérgezve a Te ivó vized, megengedted, hogy a bűn odahordja a szemetet, ahol Te iszol. Szép könyveidben, szellemi életed formáiban, — sokszor hátártalan lelkesedésben — üdit Téged — pénzért a bűn.

De van vigasztalásod, mert az élő víznek forrásához Isten jár. És megszólítja az üres korsóval vizetkereső szomjást. Ha nem felel, ha nem mozdul az alélt, fáradt ember, felemeli, ha félre fordul, egész ijesztő mivoltában elébe kerül, ha meghalt, feltámasztja, nevé szólítja, ájultságából felloccsolja. Kebléből életnek vízával megenyhíti ajkát, lemossa róla a poklosságot — az álműlvezetet, — a szem tiszta és egyszerű lesz, hogy lásson. Kivisz Téged a fertőből, melyben megrémülisz a kínált víztől, eddigi italodtól, a mérgezett szellemi italtól, magával visz Téged a kősziklához: a Te Bibliához és reáhelvén vizet fakaszt Neked. E forrásba nem hajol bele a Szárazság, ez a kút, noha megtört test, mindig frissen tartja az életnek vizét. Mert ez a

Krisztus teste. Ez a test a Tiéd és Te ezé a testé vagy; — arra méltat Téged, hogy a Te kőkemény szívedből vízmerítő forrás, a Nagy örök forrás egy csermelye fakadjon, hogy az üres korsókkal járó szomjásnak inni adj. Szeretteid és ellenségeid lihegve jönnek, — tiszta-e a Viz, a rajtad átszivárgó élet, a Krisztus élete? Vagy idegen víznek lettél ideig óráig viznemtartó kútjává, hogy hullák rejtekhelye légy, hogy kiszáradjon és környezeted szomjan pusztuljon?

Nyisd ki a Krisztusról beszélő forrást, igyál, adj másnak is, fürödj meg benne, élő vizeknek zúgását fogod hallani magad körül, a Te *Urad* a Te kútadra jár, Szent Lelkével frissen tartja és táplálja a vizet, — Akkor — régen Izraelnek, ma *Neked* szól az Úr. N. A.

Időszerű nevelés.

Ha tömören kellene kifejezni azt az általános közszellemet, amit erdélyi társadalmunk ural, azt mondhatnám: *halálfélelem*. A világháború előtti Ady Endre halál költészete arisztokratikus magasságából leszállott közénk és mindinkább közhangulattá válik. Senki sem mer merészebb terveket alkotni, munkáinkban inkább védekezésre, lassú visszavonulásra, mint győzelmes előretörésre gondolunk. Megelégszünk, ha a színvonalat tartani tudjuk, még a lassú visszahúzódasban is vigasztalást tudunk látni. Ugy gondoljuk, hogy az a letűnő nemzedék, amelyikhez mi tartozunk, talán még kibírja, a fiatalabbak pedig lássák, mit csinálnak. Ezt az általános erdélyi közszellemet érezte ki belőlünk az a budapesti író, aki mult nyári romániai látogatásáról alkotott képében a halálpártján látja az egész erdélyi magyarságot.

Bizonyos jelek elhanyagolásával lehetne ezt a képet alkotni rólunk, de, aki csak ennyit lát, az *már* hamisan lát. Évekkel ezelőtt minden cikk és minden előadás a válságról szólt. Azok a nagyobb tömegek, akik ma a halál-lira szemverése alatt kinlódnak, akkor nem akartak a válságról tudomást venni. Dacos leszámolni nemakarással csak azért is épeknek gondolták magukat és egész világunkat. Most ezek vannak benne a válság mélységeiben, azok pedig, akik a legelső figyelmeztetéseket adták az élet megbomlott egyensúlyi helyzetéről, egy új építő korszak kezdetét látják felhajallani.

1. A legvilágosabban az ifjúságnál lehet ezt a folyamatot szemlélni. Kisebbségi életünk első ifjúsági megmozdulásai a lelkesedés, a valóságban bátran felül lendülő, vakon bizó *idealizmus* jegyében zajlottak le. Ezt a dúsérszű előretörést ijesztő tétlenségre, önmészítő kritikára dermesztette a *válság*. Az új ifjúság nem lelkeseredik, nem kritizál, nem emészti magát, hanem *dolgozni*, tenni akar. Az új jelszó a munka. Ahogy világhangulat volt az egész világon a hódítóan lelkesedő új ifjúsági öntudat és azután a kritizáló, önmaga tehetetlenségét más lebecsülésébe elrejtő kollektív kamaszkodás, ugyanígy ma általános követelés az ifjúság között: a valóságos munka. Ez a követelés ölt testet

az egész világon egyre jobban terjedő munkatábor gondolatban.* Az ifjúságban feltalálható új munkavágy olyan jelenség, amit mindenkinek örömmel kell megragadnia és aminek különösen a nevelésben kell érvényt és táplálékot szereznünk. Ahogy egy évtizede az új életcél iránti fellelkesítésben, majd a meglevő világ megbírálásában tudott a nevelő az ifjúsághoz hozzá férni, most a munkaalkalom nyújtása az a pont, ahol az ifjúsággal összefonódhatunk és azt termékenyebb életre tudjuk nevelni. A *nevelés időszerűsége ma az ifjúság munkavágyának a kielégítését és irányítását jelenti*. De ugyanerre az eredményre értünk el akkor is, ha nem az ifjúság, hanem az életérdek oldaláról indulunk el. Milyen ifjúság kell ma? Egyszerűen azt mondhatom: *munkára kész*, dolgozni szerető ifjúság. Lelkesedéssel és kritikával nem lehet új világot építeni, pedig nekünk fel kell építenünk a magunk világát abban az új történelmi fordulóban, ahová jutottunk. Eddigi életünk lelkesedés volt, hogy azért sem halunk meg, kritika volt, hogy mások rosszul csinálták itt az ideje, hogy magunk kezdjük el megcsinálni, ami ránk vár.

2. A kritikai korszakban egy dolgot elfeledtünk és a halál-lírások ezt még ma is elfelejtik: azt az egyszerű ténnyt t. i. *hogy élünk, hogy vagyunk*, hogy a gyengébb élet, a megtámadott élet még nem halál. Még ma is annyi intézmény, életforma, életlehetőség van a kezünkben, amennyinek munkával való megtöltése, csodálatos új életfakadást tud jelenteni. Naiv dolog arról ábrándozni, hogy kibujhatunk azokból az életformákból, intézményekből, amelyekben most élünk és ezekből kibujva, valami egészen újat, valami egészen mást tudunk kezdeni. Az időben való élet ilyen változást nem ismer. Az időszerű nevelés tehát örömmel vesz át minden régi formát, intézményt, örül, hogy neki nem kell ezek megteremtésén fáradoznia, neki kezd az új tartalommal való megtöltésnek. Ha az erdélyi magyarság megbecsülte volna és új tartalommal komolyan betöltötte volna örökölt kereteit, ma ereje sokkal nagyobb lenne.

* L. lapunk más helyén Mátyás László cikkét.

Valami új ifjúságot szeretnénk nevelni, valami új ifjúsági nevelési szervet törjünk a fejünket, amikor megvannak iskoláink, vasárnapi iskolái és ifjúsági csoportjaink, csak már egyszer elkezdenénk dolgozni ezekben.

3. Az időszerűség harmadik követelménye az *előítéletektől való elszakadás*. A régi nevelésben a legnagyobb előítélet az *úrnak való nevelés* volt. Arra való az iskola, hogy *kitanítsa* az ifjúságot. Kiemelje abból a társadalmi körből, ahol felnőtt, az egyszerűbb ember fiából úrat, az úr fiából még nagyobb urat csináljon. Az iskolán keresztül az egyén a maga és családja tekintélyét akarta emelni. Az emelkedés jele a diploma volt. A gyengébb tanulók lemaradtak iparosnak, visszamentek az eke mellé. Megszűnt a barátság a diákok között, ha valaki négy osztály után elment iparosnak, kereskedőnek. Ma már egy kicsit maga az ifjúság kezd megváltozni és nagyon gyakran a szülők is. Csak a közszellemen kellene egy kicsit változtatni és azonnal nem látszana olyan reménytelennek az ifjúság jövődjéje. Ismerek VIII. gimnáziumot végzett mézároslegényt, kereskedő inast, kiskereskedőt, falusi gazdálkodót, aki nem züllött le, nem súlyodt le, akiben ellenkezőleg az illető foglalkozás magasabb színvonalra emelkedett. Az ifjúság mélyen érzi, hogy az a korszak, amelyik az ifjúságot a maga környezetének legyőzésére, mások megelőzésére, kizsákmányolására, egyszóval az egyéni érvényesülésére nevelte, elmúlt. A mai ifjúság titkon azt óhajtja, hogy őt ne kineveljék, hanem *bele* neveljék azokba a valóságos közösségekbe, amelyekben az élet valójában folyik. Az időszerűségnek ez a vonása kettős követelményt

állít a felnőttek elé. Komolyan gondolkodni az ifjúság beleneveléséről azokba az új feladatokba és azokba a régi keretekbe, amelyek előttünk állanak. Ezt röviden úgy fejezhetném ki, hogy polgárnevelést kell adnunk, mert az állami nevelés az állampolgári nevelésből csak az állami nevelésre tesz hangsúlyt. A régi keretek nem elegendők iskoláinkból, egyetemekről kikertülő tanult ifjúságunk elhelyezésére, de még tudunk új kereteket teremteni. A másik feladat a beteges közszellem megszüntetése és újjal való kicserélése. Milyen csodálkozna egy angol, vagy holland iparos vagy kereskedő azon, ha egy erdélyi magyar ember szégyellené gyermekét iparosnak küldeni. Már inkább legyen egy kallódó intellektuel, állásnélküli léhűtő, mint tisztességes iparos a fiam, gondolkozik az erdélyi halál-lírás, új adyendre. Előítéletünkben nem engedünk.

Az időszerű nevelés központjában a komoly munka áll. Tisztességes munkára, adott és új lehetőségek közötti munkára kell ifjúságunkat nevelni, mert ifjúságunk ilyen életre vágyik és ilyen életre is jut el, ott, ahol ezt a vágyat az idősebbek közszelleme és támogatása kíséri. Egy időszerű jelszó lehet az erdélyi magyarság között: a kezünk alatt levő munka becsületes végzése és új munkaalkalmak keresése. Ez a szellem megtanít a kis dolgokban való hűségre, megóv a fellegekben való járástól: a szükség szerinti és nem elképzeléseink után dolgozunk. Csalódások nem érhetnek, csak meglepetések, mert a munka mindig megtermi gyümölcsét.

Lelkesedéssel, kritikával és halál-lírával még sohasem változtattak át világot, de munkával igen.

László Dezső.

A sárospataki theologusok munkatábora.

Úgy ismerjük Sárospatakot, mint a reformáció szellemének ősi hordozóját. Ez a kis város szellemi életünk történetében elismert nevet vívott ki magának. A magyar reformáció első évtizedeitől kezdve jelentős szerepet játszott ősi eklézsiájával és ismert főiskolájával. Reformátori szellemű igehirdetők és tanárok mindig otthont találtak az ősi protestáns főúri család védelme alatt. A későbbi évszázadok során is állandóan fentartotta ezt a jellegét. Az elnyomatás századai alatt, mint a szabadságmozgalmak egyik otthona ismerős. Sok szellemi és politikai kiválóság volt viszonyban ezzel a várossal és a főiskolával. A történelmi múlt sok kedves és értéke elevenedik fel, ha Sárospatak nevét említjük.

Általában a történelmi múlttal rendelkező kultúr központok nagyon könnyen a múlt emlékeinek, eseményeinek tisztelésében merülnek el. Mozdulatlan kővé, élettelené válik a történelem. Az utókor csak a múlt nagy emlé-

keiből él, azokban merül el, azokat eleveníti fel. Így nagyon könnyen a történelem emlékeinek szemléletében a jelen, való élet nagy kérdéseit figyelmen kívül hagyja. Ilyen állapotban közel van az a veszély, hogy el vész az érzék az idők jeleneinek felismerésére, a jelen következményeinek meglátására. Egy ilyen kísértés Sárospatakhoz is közel állhatna nagy múltjánál fogva. Ugyanekkor meg kell állapítanunk azt is, hogy épen sajátos szellemének felismeréséből nyerhet indítást ősi hivatásának betöltésére. Úgy látjuk, hogy a Sárospataki főiskolában fölismerik az idők jeleit, felfedezhető a törekvés arra, hogy régi szellemi hivatását ma is betöltse. A főiskola mai munkájáról, az ifjúság életéről sok figyelemre méltó dolgot lehet elmondani. Most a nyári munkatábor beindítását szeretnénk ismertetni.

Az utóbbi években gyakran lehetett nyári nagy vakációk alatt a sárospataki theologusok egy-egy csapatával találkozni. Feltűnést keltet-

tek, akár mint kiránduló csoportok, akár mint cserkészek a táborokban. Már ezek a közös, nagyobb szabású kirándulások figyelemreméltó dolgok. Érdekes jelenség továbbá az, hogy a theologusok nagy része cserkészvezető. Új keletű megmozdulás a falú-szeminárium, amely évről-évre mélyebb és átfogóbb munkát végez a falu életének a megismerésére. Új és szokatlan dolog továbbá az, hogy kötelezővé van téve minden theologiai hallgató részére a levente gyakorlatokon való részvétel. Minden iskolai év kezdetén két-három hétig az az esemény a kis városban, hogy napról-napra fegyelmezett sorokban 60—80 theologus ifjú a gyakorló térre vonul, ahol a lehető legkomolyabb formában levente kiképzésben részesülnek. Mindezeknek a közösségi megmozdulásoknak az egyik eredményeként megvalósították a múlt nagy vakáció alatt az első főiskolás munkatábort. Ez volt az első ilyen természetű magyar megmozdulás. Természetesen egy ilyen újítás, egy ilyen kezdés különböző véleményeket és állásfoglalásokat váltott ki az érdeklődő egyházi és főiskolás tényezők részéről. Érdekes, hogy a magyar életben szokatlan ez a jelenség. Nagy általánosságban nem látták meg jelentőségét a mozgalomnak. Vajjon mire való az ilyen természetű munkatábor? tűnődhetett sok vezető ember.

Külföldön, ahol már ismertebb jelenség az önkéntes, kollektív munkaközösség, közelekvőbb az ilyen megmozdulás célkitűzése is. Közelekvőbbnek és helyesnek tartják a főiskolásoknak ilyen mozgalmakban való részvételét. A fizikai munka megbecsülését és törekvést látnak benne a fizikai munkások sorsának megértésére. Munkatáborokat főiskolások között elsősorban azért állítanak fel, hogy főképpen szellemi munkával foglalkozó egyetemi hallgatók ismerjék meg a fizikai munkát. Ismerjék meg fárasztó, nap-nap után való egyformaságában, minden nehézségeivel, verejtékezésével. Ismerjék meg az életet edző mivoltában. Törekedjenek lelket belevinni abba a munkába. Járják be, ismerjék meg a szellemi munkások a társadalomnak, a közösségnek minden munkaágát, hogy amikor szellemi munkások, vezető emberek lesznek, tudjanak megértéssel lenni a közösség minden rétegéhez. Ebből következik azután egy másik cél, a szociális cél. Van eset reá, hogy a munkatáborokat úgy szervezik meg, hogy a munkát közösen végzik, váll-váll mellett munkások és főiskolások. Egy ilyen közös munkahelyen közelebb kerülnek az addig különváltan élt társadalmi osztályok. Így törekszik a főiskolás arra, hogy lerombolja a társadalmi válaszfalakat és hogy a különböző foglalkozásu egyedeit a közösségnek egy egységre hozza. A munkatáborokat többnyire a szabad természetben állítják fel. Városokban, előadótermekben, könyvtárszobákban élő főiskolás a munkatáborozással a közösség, a nép, a haza földjéhez,

annak minden szépségeihez, természeti csodáihoz, kincseihez, értékeihez kapcsolódik eleven érdeklődéssel. A hosszú hetek alatt a természetben közelebb kerül a diák emberhez a vidék s a munka alatt más szempontok szerint néz, mint egy kirándulás alatt. Ha a hazának, a szülőföldnek fejlődéséhez saját keze munkájával járul hozzá jobban megszereti és jobban megbecsüli azt. Látásokat nyer a jövő fejlődéséhez, lehetőségek kiaknázásához.

A sárospataki theologusok hozzá láttak egy ilyen munkához. A múlt év nyarán hat hétig munkatábort indítottak be Sárospatak és Sátoralja-Ujhely között egy falú határában. Utkészítést vállaltak egy már beindult utszakasz munkájának folytatásához. Katonai sátrakban, katonai felszerelésekkel, pontos napi munkarenddel dolgoztak napi 8 órát utéplési szakemberek vezetésével. A beszámoló szerint a kitértített célt el is érték. Program szerint hat hétig folytatták megállás nélkül a munkát. Két csoport munkálkodott, három hétig az első, háromig a második csoport. 30—35 főből állott állandóan a munkatábor. Csatlakozott a munkához még egy pár érdeklődő más főiskolás is. Folyt a munka megszakítás nélkül, talán a legnehezebb utszakaszon. Fatönköket kellett kiirtani, kösziklékat s földet eltávolítani. Egy pár száz méter ut el is készült. Az utvágó munka mellett a szabad időt szintén hasznos szellemi munkával töltötték el. A délutáni hőség idején a tábor árnyas helyén előadásokat hallgattak, megbeszéléseket tartottak a magyar élet aktuális kérdéseiről. Esténként tábortűznél hangzott a zsoltár és a magyar népdal, végül imádságban kerestek felüdülést, erőt a munka folytatására. Így folyt le az első magyar munkatábor, jó rendben, fegyelem alatt. Az egyik vezető professzor megis jegyezte egyik beszámolójában, Isten iránti hálával azt, hogy lefolyt az első munkatábor fegyelemben, káromkodás nélkül, jó példát, jó kezdést mutatva a többi hasonló magyar megmozdulásoknak.

Egy ilyen ifjúsági megmozdulás, beindított új természetű nevelő munka után jó egy számbavétel, jó az ilyen kezdéssel való szembenézés. Nem láthatunk ebben a mozgalomban még nagy eredményt, nagy tetteket. Más népeknek hasonló természetű munkái sokkal nagyobb teljesítményeket mutatnak fel. Ha csak az erdélyi száz ifjúság munkatáborait s azok eredményeit idézzük fel, az összehasonlítás mérlege sokkal kedvezőbb az utóbbira nézve. Itt már évek óta folyik ilyen munka. Sok hasznos, megvalósított tette tudnak rámutatni, amivel közösségük értékeit gazdagították, hasznosították. Van azonban a sárospataki munkatábornak egy sajátos jelentősége, amely talán más munkatáborban nem érvényesül annyira. Ez a sajátosság éppen a magyar életre nézve hoz aktuális indítást. A munkatábor célkitűzése nevelő természetű. Nem is annyira nagy eredményeket

akar elérni, talán a hangsúly nem is a fizikai munka megismerésén s megértésén van, hiszen a theológus főiskolás nagyjából otthonról ismeri a fizikai munkát. A sárospataki munkatábor a kollektív munkára akarja ránevelni a főiskolásokat. Ujszászy Kálmán, a munkatábor egyik vezető-professzora az „Igazság és Élet” c. folyóiratban erre mutat rá, mint legfontosabb szempontokra. Ingadozás nélküli, fegyelmezett közösségi munka nem tartozott a magyar ifjúság erényei közé. Az ilyen nevelésre való törekvés mindig aktuális volt a magyar életben, ma különösképpen az. Ez az egész mozgalom

egy jó magvetés, amelynek hoznia kell fegyelmezett közösségi szellemet, hoznia kell az új magyar építő kollektív munkás szellemet. A közös munkának a megbecsülését, mely a nép, a közösség felvirágoztatását célozza. Bizunk a beindított megmozdulás sikerében és jövőjében. A munkatábor beindítása is egy olyan jel, amely bizonyosságot adja annak, hogy a sárospataki főiskolában felismerik a ma követelményeit. Az útkészítés megkezdődött, az útvágóknak kívánjuk Isten segítségét a munkatábor folytatására, kívánunk új, szép, gazdag indításokat.

Mátyás László.

Betegek segélyezése Református Kórházunkban.

Református Kórházunk a megindulás éveitől most új feladatok megvalósítására gondol. Szeretné lehetővé tenni, hogy betegség esetén hibeink minél könnyebben részesülhessenek gyógykezelésében. Az 50 ágyas modernül berendezett intézményünk legyen valóban hibeink segítségére. E célból most három tervezetet bocsát egyházunk közvéleménye elé, hogy azokat a hozzászólások figyelembe vételével megvalósíthassa.

Kórházunkkal kapcsolatosan egyházunk legelső feladata, azt szegény hibeink számára szeretetintézménnyé tenni. Egyházunk felvette az árvák gondját, rendszeresen kezd adakozni a missziói munkákra, most szeretetadományaival szegény betegek terheit is rendszeresen kell hordozza. Az alább közölt első terv erre vonatkozik. Ezen túl azonban szükséges a mai nehéz anyagi viszonyok közt a nem kimondottan szegény hibeink kórházi költségein is könnyíteni. Ezt szolgálja a második terv. Harmadik tervünk a magunk s családunk olcsó kórházi ápolása biztosítására vonatkozik.

Lapunk olvasóitól is várjuk, hogy egyházunk e lépését hozzászólásaikkal támogassák. Hozzászólásokat e lap hasábján is közölünk. Levélbeli válaszok Borbáth Dániel lelkipásztor Cluj, Str. Calvin 2., címre küldendők.

1. Szegény református betegeket támogatók testvéri közössége.

1. A közösség tagja minden erdélyi református lélek, ki az irgalmas szamaritánushoz hasonlóan, kész engedelmeskedni az Ige parancsának: „Betegeket gyógyítsatok!” (Máté 10:8.) „Egymás terhére hordozzátok és úgy töltsétek be a Krisztus törvényét.” (Gal. 6:2.)

2. E közösség célja egyházunk kórházát, a Református Kórházat szegény református betegek számára szeretetintézménnyé tenni, hogy ők kórházi ápolásra szorult időben, egyházunk ez intézményében lehessenek.

3. E közösség tagjai az adminisztrációért egyházközségi, egyházmegyei és egyházkerületi bizottságokat alakítanak.

a) Az egyházközségi bizottság elnöke a lelkész. Tagjai a presbiterium egy kiküldöttje, a belmissziói szövetségek (nő-, férfi-, IKE és leányszöv.) elnökei s a közösség tagjai által választott két képviselő.

b) Az egyházmegyei bizottság elnöke az esperes. Tagjai: az egyházmegyei közgyűlés által kiküldött egy villági képviselő; a belmissziói előadó, ki az egyházmegyei bizottság adminisztrátora; a belmissziói szövetségek egyházmegyei elnökei és a közösség egyházközségi bizottságai által választott két képviselő. Az egyházmegyei bizottság úgy állítandó össze, hogy tagjainak fele sürgős esetben 1—2 óra alatt összejöhessen.

c) Az egyházkerületi bizottság tagjait a kórház Kébbi Tanácsa, tagjai közül küldi ki.

E bizottságok kiküldött, illetve választott tagjainak megbízása három évre terjed.

4. Az egyházkerületi bizottság minden év tavaszán kis borítékokat küld le az egyházmegyei bizottsághoz

s általa az egyházközségi bizottsághoz. E kis borítékon a következő felírás áll:

*

Szegény református betegeket támogatók testvéri közössége.

Igy szól Isten Igéje hozzád:

„Betegeket gyógyítsatok.” (Máté 10:8.) „Egymás terhére hordozzátok s úgy töltsétek be a Krisztus törvényét.” (Gal. 6:2.)

Abból az összegből, mely az egészséged következtében a múlt évben orvosi s gyógyszerári kiadásaid helyett tied maradt, Isten iránti hálád jeléül tedd tetszés szerinti adományokat e borítékba. szegény hittestvéreid betegségi költségei fedezésére.

E borítékot juttasd a reá irt napig a lelkész hivatalába.

*

E borítékokat egy tavaszi vasárnapon egyházközségi számozással, a bizottság az egyházközségben kioszja s nyolc nap alatt összegyűjti. Az adományokat összeszámolva, kimutatást készít a következő módon: Boríték folyószáma, adakozó, adomány összege.

5. A következő évre az illető egyházközségből a Szegény Református betegeket támogatók testvéri közössége tagjai azok, kik a borítékot adománnyal visszaküldötték.

6. Az egyházközségi bizottság 15 nap alatt a jelentést az egyházmegyei bizottsághoz küldi, mely összesítve 15 nap múlva az egyházkerületi bizottsághoz felterjeszti. Minden adományt az egyházkerületi bizottság, a kórház pénztárától független pénztárában kezel.

7. Az egyházkerületi bizottság 15 nap múlva közli az egyházmegyei bizottságokkal, hogy az egyházmegyei adományokhoz mérten a következő évben negyedévenként hány beteget utalhat be az egyházmegyei bizottság kedvezményes ápolásra a Református Kórházba.

8. Az egyházközségi bizottság a segélyre szorult beteg kérvényét véleményezve, az egyházmegyei bizottsághoz terjeszti, amely dönt afelett, hogy az illető betegnek a Református Kórházban ápolási számlája 50, vagy 75 százalékát fedezze a közösség kerületi bizottsága a pénztárból.

9. Minden beutalás legfeljebb 14 napra érvényes. Tovább tartó betegségnél az egyházmegyei bizottság újabb eljárása szükséges.

10. Ha valamelyik egyházmegye jogszerű beutalását nem használja ki egy év alatt, a beutalható betegszám fele, az illető egyházmegye következő évi gáéhoz kapcsolódik. Másik felét az egyházkerületi bizottság a leginkább reá utalt egyházmegye javára fordítja.

11. Az egyházkerületi bizottság minden évben a hivatalos lapban minden adományról hivatalos nyugtázást s a segélyezésekről elszámoló kimutatást közöl.

2. Tervezet egy kórházi ápolást biztosító szövetés létesítésére.

Irta: Dr. Parád Ferenc, a deji Férfiszövetség elnöke.

A magyar közönség folyton fokozódó leszegényedése miatt mindinkább fogy azoknak a száma, akik súlyosabb betegség esetén meg tudnak felelni a betegség követelte anyagi megterhelhetésnek. Igen kevesen vannak abban a kedvező helyzetben, hogy a kórházi és műtéti díjakat minden nehézség nélkül elő tudják teremteni. A kórházi ápolás költségeinek kérdése a legtöbb családban majdnem leküzdhetetlen nehézségeket jelent, úgy, hogy vagy elmarad a szükséges kórházi ápolás, vagy pedig a beteg hozzátartozói anyagi romlással határos terheket, nagy adósságot vállalnak magukra.

A figyelmet érdemlő nehéz helyzetben segíteni nem tartozik a lehetőleg feladatok közé, ha sikerül egy kórházi ápolást biztosító szövetkezést létrehozni. Olyanok is jutnának kórházi ápoláshoz, akik egyébként teljesen meg vannak fosztva annak áldásaitól.

A kórházi szövetkezet megszervezését az egyház már meglévő egyháztársadalmi szervezetei, a Nőszövetségek és a Férfiszövetségek vállalhatnák magukra.

Tagként beléphet minden 15 évet betöltött református férfi, vagy nő, aki vállalja a szervezet által előírt feltételeket (meggondolás tárgyává kellene tenni, tekintettel a sok vegyes házasságra, hogy a beléphetést kiterjesszük a kisebbségi többi felekezetre is). Kétszáz tag jelentkezése esetén az egylet már megindulhat. A megszervezéshez szükséges, hogy a szövetségek széles körben ismertessék a megalapítandó egylet lényegét és előnyeit.

Hogy az egylet megfelelő reális alappal induljon meg, szükséges tekintetbe vennünk a megbetegedési lehetőségeket, melyekkel az egyletnek számolnia kell, mint teherrel.

A német birodalmi társadalombiztosító intézet adatait véve számításaink alapjául, amelyek 24 millió biztosított egyénre vonatkoznak, — átlagosan minden ember két évenként betegszik meg, átlagosan 24 betegségi nappal. Tehát évente 12 betegségi napra számíthatunk. Számítsuk ki ebből az arányszámból a betegségi napok alatt elszenvedett anyagi veszteségeket. A legszerűsebb kereseti viszonyok mellett is, havi háromezer lei jövedelmet véve alapul, a kereseti veszteség évente 1000 lei. Gyógyszerre, orvosra ezalatt legalább 1500 lei megy el. Kórházi ápolás esetén ennek a kétszerese számítandó. Minimális számítás szerint minden ember évente 2—3 ezer lei ad ki betegségre. Rendszerint azonban ennél az összegnél jóval jelentékenyebb összegeket adunk ki betegség miatt. Előfordul, hogy valaki évtizedekig nem beteg, de éppen az ilyen erőteljes egyéneket támadhatja meg hirtelen valami súlyos betegség, ami azután feltétlenül kórházi ápolást igényel.

A fenti elméleti számítás alapján az egylet a következő feltételekkel venne fel tagokat:

A tagsági díj fejenként és havonta 30 lei lenne, tehát évente 360 lei. Ezzel szemben napi száztíz (110) lei segélyt kapna a kórházi ápolásra szoruló szövetkezeti tag.

Kórházi ápolásban részesülő tagok tehát tíz napi tartózkodás esetén ezerszáz (1100) lei, husz napi tartózkodás esetén pedig kétezerkétszáz (2200) lei segélyt kapnának. Természetesen a kórházi költségeknek a többi részét, valamint a vizsgálatok, gyógyszerek díjait a betegek hordoznák.

Ezen olcsó díjszabású osztályba mindenki beléphet, mert ez a havi összeg aránylag elég csekély, ha meggondoljuk, hogy megbetegedés esetén az egylet igen tetemes ellenszolgáltatást nyújt. E mellett azonban lehetne létesíteni egy nagyobb teljesítményű osztályt is. A nagyobb teljesítményű osztály tagjai havonta 50 lei, azaz évente hatszáz lei fizetnének be az egylet pénztárába. Ezzel szemben a nyújtott kedvezmények is lényegesen nagyobbak volnának. Kórházi ápolást igénylő betegség esetén naponta 140 lei térítene vissza a költségekből az egylet, azonkívül minden nagyobb operáció

alkalmával, a műtéti díjból 1000 lei, kisebb műtét és szülés alkalmával pedig 300 lei térítene meg az egylet.

Hogyha kis számítás csinálunk, — igen előnyösnek fogjuk találni az egylet által nyújtott kedvezményeket. Tegyük fel, hogy valaki 10 napig volt a kórházban műtét végett. Ez gyógyszerek nélkül 3200 leibe kerülne. Ebből az összegből megtérít az egylet napi 140 lei, tehát 1400 lei és 1000 lei a műtéti díjból, tehát összesen 2400 lei. A beteg ennélfogva mindössze 800 lei kell, hogy megfizessen a műtét díjaiból.

Egy szülés tíz napi tartózkodással a kórházban 2200 lei volna. Ebből az összegből megtérít a szövetség 1400 és 300 lei, összesen 1700 lei, a beteg mindössze 500 lei kell egy összegben kiadjon.

Mandula műtét vagy más kisebb műtétek öt napi tartózkodással 1450 leibe kerülne. Az egylet ki egyenlít 700 meg 300, összesen 1000 lei, a beteg fizeti a többletet: 450 lei.

Tíz napi belgyógyászati tartózkodás a kórházban 1600 leibe kerülne. Ebből az összegből 1400 lei megtérít az egylet s a beteg mindössze napi 20 lei, azaz összesen 200 lei fizet csupán a gyógyszerek kivételével.

Ezek az előnyös feltételek azonban csak úgy oldhatók meg, ha az egylet szigorúan szabályozza a tagok felvételét s a kórházba utalást.

Ez az ellenőrzés az egylet fennmaradása és komoly betegek érdekében történik.

A korlátozó rendszabályok a következők volnának:

1. A tagsági felvételhez kérdőív kitöltése kötelező. Ennek pontjait egy orvosi bizottság fogja összeállítani. Tartalmazni fogja a jelentkező tag aláírásával hitelesített bemondásait (mint az az életbiztosításnál történik.)

2. Miután a belépés alkalmával már fennálló idült betegségben szenvedő egyén nem vehető fel, ezért ennek megállapítása céljából minden jelentkező köteles magát orvosi vizsgálatnak alávetni az egylet által megjelölt orvosnál.

3. A kedvezmény a tag személyéhez kötött: tehát az sem családtagra, sem pedig idegenre át nem ruházható.

4. Minden tag a belépéstől számított 3 hónap múlva veheti csupán igénybe az egylet által nyújtott kedvezményeket. Szülés esetén a kórházi kedvezmény egy évi tagság után lép érvényre.

5. Ha valaki egy hónapban elmulasztja befizetni tagdíját, elveszti arra az évre nyújtandó kedvezményét. Ha később mégis igénybe akarja venni a segítséget, csak mint új tag szerepelhet.

6. A tagdíjak befizetése minden hónap első 5 napján eszközlendő s az egylet megbízott szervei által minden hónap 15-ig továbbbitandó a központhoz a tagok névsorával együtt.

7. A tag kilépéskor semmiféle igényt nem támaszthat az egylettel szemben, bármilyen hosszú időn keresztül is fizette volt a tagsági díjakat, még ha egyszer sem vette igénybe a kedvezményeket.

8. A kórházi felvétel jogosultságát csak az egylet által megbízott kórházi orvosok állapíthatják meg.

9. Belépéskor 25 lei felvételi díj fizetendő, amelyből az egylet a szervezés költségeit fedezné.

10. A kórházi kedvezmény legfeljebb 21 napig vehető igénybe.

Mindezen megállapítások valószínűségi számítások eredményeiként szerepelnek néhány száz tagra vonatkoztatva. Hogyha sikerülne legalább egy-két ezer tagot az egyletbe vonni, azon esetben a nyújtandó kedvezmények is megfelelően nagyobbak volnának. E mellett, természetesen abban az esetben, ha jelen szűkös keretek között is pénzbeli felesleg maradna az egylet pénztárában, az az összeg a következő évi költségvetést tehermentesítené és a tagoknak nyújtott kedvezmények nagyobbak lehetnének. Ugyancsak legalább 500 tag mellett lehetővé válna az is, hogy a gyermekek kedvezményes díjszabás mellett beiratkozhassanak az egyletbe. Jelen számítás alapján lehetővé válik, hogy 15 éven aluli gyermekek féldíjszabás mellett (havi 15, illetve 25 lei) ugyanazokat a kedvezményeket kaphassák, mint

amelyeket fent említettünk. Mindezen kilátásba helyezett kedvezmények mellé sorozzuk az egyesület taggyűjtése érdekében kifejtett tevékenység jutalmazását is. Aki 25 tagot gyűjt, egy évig ingyen élvezheti a tagsággal járó kedvezményeket.

*

3. Kedvezményes ápolás biztosítása a Református Kórháznál.

Készítette: *Dr. Filep Gyula* igazgató-őorvos.

Kórházunk Igazgatósága avégből, hogy a jelenlegi ápolási díjakból engedményt tessen, ajánlja a református közönségnek, hogy létesítsen a Református Kórháznál egyéni betegápolási alapokat, az alább körülírt módokatok szerint:

1. Aki egy összegben befizet a kórház pénztárába legalább 2000 leit, annak megbetegedése esetén a kórház a befizetett összeget túl nem haladó számlája összegéből már az első évben 15%-ot leenged és minden további esztendőben 5—5%-ot leenged. Például: valakinek az első évben a kórházi számlája kitesz 1900 leit: az 1900 lei helyett fizet tehát a 2000 lei 15%-ával kevesebbet: 1900—300 = 1600 leit, illetve ennyi iratik le a befizetett 2000 leiből — marad tehát javára írva még 400 lei.

Ha pl. a befizetés utáni harmadik évben lesz a kórházi számlája 1900 lei, akkor — mivel az engedmény a 3-ik évben már 25%, csak 1900—500 = 1400 leit fizet, illetve ez leiratik a három év alatt befizetett 2000 leiből és marad még a számlája javára írva 600 leije.

2. Befizethet bárki bármilyen kis összeget is. Ha azonban a befizetés 2000 leinél kisebb, akkor a kedvezmény a befizetett összeg 10%-át teszi ki az első évben: a másodiktól kezdve 5—5%-kal több. Például: valaki befizet 1000 leit. Az első évben csinál a kórházban 1800 leies számlát. Ebből 1000 leinek 10%-a = 100 lei kedvezményként levonatik, marad fizetni való 900+800 = 1700 lei, azaz miután 1000 leit már fizetett, csak 700 leit kell még pótolnia.

Ha harmadik évben csinál a kórházban ugyanilyen összegű számlát, a leírás már 20% = 200 lei: ha pedig csak a hatodik évben csinál ugyanilyen összegű számlát: a kedvezmény az 1000 leinek már 35% = 350 lei, tehát fizet 1000—350+800 = 1450 leit, illetőleg, miután 1000 leit már befizetett, az 1900 leies számlájára mindössze csak 450 leit kell még fizetnie.

3. Ha valaki a legalább 2000 lei alapítványát egy év alatt tetszés szerinti összegekben fizeti be, a második évben már élvezzi annak 15%-át kitevő összeget kedvezményként, az első évben pedig a tényleg befizetett összeg 10%-át.

A kórház a hozzá ilyen célra befizetett összeget a befizető nevére szóló számlán letétként kezeli, azt az Egyházkerület pénztárában helyezi el és érlette teljes anyagi szavatosságot vállal. A letét azonban az alapító által készpénzben nem követelhető vissza, hanem csupán a kórházi számla kiegyenlítésére vehető igénybe. Joga van azonban az alapítónak az általa befizetett összeget akár részben, akár egészben családja bármelyik tagjának, sőt idegennek is engedélyezni. Az ilyen átengedésről azonban kórház pénztára két tanu előtt sajátkezűleg aláírt levélben értesítendő a kedvezmény birtokába lépő egyén nevének feltüntetésével.

A befizetés postautalványon eszközölhető. Minden befizetésről a befizető szabályszerű elismerőnyit kap, amelyen rajta van a kórháznak a fenti kedvezmények nyújtására kötelező nyilatkozata, aláírva a Kórház gazdasági ügyeit vezető főorvos: *Dr. Mester Gábor* úr által.

A Ref. Élet konferenciája

Az országos református konferencia, melyet a „Református Élet” hívott össze, vasárnap ért véget Pápán. Záróülését — nagy halgatóság ünnepi keretében — a református közélet két tekintélyének a biblia örök értékét hirdető előadása és az értekezlet irányítójának: Ravasz László püspöknek ünnepi szónoklata tette jelentőségessé. Szombaton este „Az én Bibliám” címmel tartott előadást Balogh Jenő zsinati és konventi világi elnök, dunántúli főgondnok és Tasnádi-Nagy András dr. budapesti egyházmegyei gondnok, kultuszállamtitkár. Balogh Jenő ezt mondotta a többek közt: Politikus koromban is minden reggelt bibliaolvasással kezdtem. Nagy erőt merítettem a bibliából az októberi forradalom és a kommün napjaiban, a Szentírás kényszerített, hogy itthon maradjak, ne meneküljek el magyar földről. Mindig figyelmeztetett a biblia hibáimra s hiszem, hogy az Ursten kegyelme irgalommal fog megítélni majd, ha számadásra állít egyszer. Tasnádi Nagy András is azt mondotta, hogy a bibliához hasonló erőforrást nem tapasztalt a földi életben sem anyagi, sem szellemi szempontból. Jókay-Ihász Miklós dr. egyházmegyei gondnok köszönte meg a két előadást s egész sor felszólaló jelentkezett, új szempontokkal egészítve ki a megkapó beszédeket. A vasárnap délelőtt, Muraközy Gyula budapesti Cálvin-téri lelkésznek, a konferencia rendezőjének prédikációjával kezdődött s délben a pápai színházban rendezett ünnepel ért el csúcspontjára a háromnapos országos összejövetel. Itt mondotta el Ravasz László püspök ünnepi szónoklatát ezzel a címmel: „Hit és nemzet”. Ezeket mondotta: Mindenki tudja, hogy a keresztyénség és a nemzet valamiképpen összefügg, némelykor ezt talán igen sokszor is mondják. Viszont az is igaz, hogy keresztyénség és nemzeti eszme, magyarság és keresztyén egyház mégis csak egészen különböző dolgok. Van tehát a kettő között ellentét, amit az emberek ösztönszerűen is éreztek és közéleti találos kérdésben szokott kifejeződni ez a probléma: mi vagy te előbb, magyar vagy keresztyén, magyar vagy református? A kérdést helyesen így kell feltennem: ha nemzeted mint hatalmi impérium, szervezet szembeáll az egyházzal, mint lelki impériummal, melyik mellé állasz? Akkor adom én ezt az ünnepélyes feleletet: ha az én nemzetem eltűrne magán olyan állami kormányzatot és hatalmi szervezetet, amelyik nem engedné meg, hogy református legyek, — akkor én kivándorolnék ebből az országból. Ugy tennék, ahogy tettek a zarandokatyák, akik elindultak Skóciából a May Flower-en és új otthon kerestek maguknak, ahol emberibb, szabaddabb és boldogabb házat építhettek. De ha egy egyház megtiltaná nekem, hogy magyar legyek, én kilépnék az egyházból. Hála istennek: de strigis que non sunt, nulla questio fiat, — de azért nekünk is tudnunk kell felelni ilyen kérdésekre. Válasza ez: Nálunk a nemzeti érzés a vallásos érzés gyermeke, megáldottja. A világirodalom nagy költeményeiben — így fejezte be zajos tetszéssel fogadott szónoklatát a püspök — a legmegrázóbb sorok azok, amelyekben egy nemzet a saját maga rendeltetéséről, céljáról számol be. Vergilius kérdezte, mi Róma hivatása, azt mondja: Mások lelket adnak az olvatag ércnek... Róma: világ anyja, ebben leszel művész... A magyar irodalomban Eötvös József: „Az ég egy kincset ad minden hazának... Tied hazám egy szentelt fájdalom... Deák Ferencről kérdezte egyszer valaki: mi a rendeltetése a magyarnak. Azt felelte, hogy a magyar az igazság népe legyen. Tisza István mondja, amikor arra biztatják, hogy hagyja el a monarchia a németet és kössön különbékét: ez a nemzet csak addig élhet, amíg a becsület népe lesz, becsületlenség nem érdemes élni még egy nemzetnek sem... Ez a három látás összefoglalható egy krisztusi, keresztyén látássá: mi a magyar rendeltetése? Nemcsak a bánat, az igazság, a becsület, — ezenkívül és ezzel együtt egy másik dolog: a magyar azért van itt, hogy bizonyosságot tegyen Istenről és az ő örök világrendjéről.

Nekünk egy ős emberi végzetet kell leküzdenünk, azt, hogy mi felejtünk, ahol emlékezni kellene és emlékezünk, ahol felejtünk kellene.

Ravasz.

Beszélő számok.

Frdély fővárosának és a református egyházközség népmozgalmi adatait fekszenek előttünk. Tíz kerek év anyakönyvi adatait sikerült összegyűjtenünk annak kimutatására, hogyan pusztul a város lakossága, kisebbségi egyházaink és köztük a legnagyobb felekezet, a huszonhatezer lelket számláló református egyház. Legsomorubb az 1935-ik év. Igaz, hogy tisztán ennek az évnek adatai alapján nem szabad halálos ítéletet mondanunk. Lehet, hogy éppen az elkövetkező év fogja meghozni a kárpótlást. Tény azonban, hogy az 1935-ik év nagy visszaesést mutat 1934-el szemben. Az egyre

emelkedő számú házasságok mellett, a születések és keresztelések csökkennek, a halálzások száma emelkedik, a kitérésenkül is szomorú a helyzet.

Megdöbbentő, hogy mennyi a vegyes házasság. A reformátusoknál például a városi kimutatás szerint 1935-ben 584 egyén kötött házasságot. És az egyháznál mégis csak 107 tiszta és 77 vegyes házasságot látunk kimutatva. Tehát 220 református lélek házasságról nincs is tudomása az egyháznak. És a születéseknél és halálzásoknál is egyre nő azoknak a száma, akik nem tartanak igényt a keresztelésre, az egyházi temetésre.

Álljanak azonban a kimutatások előttünk:

A városi anyakönyvi hivatal kimutatása a város népmozgalmi adatairól 1934 és 1935 évről:

	Születés		Halálozás		Különbözet		Házasság	
	1934	1935	1934	1935	1934	1935	pár	egyén
							1934	1935
Gör. kel.	223	221	202	228	+ 21	- 7	132	251
Gör. kath.	574	519	399	429	+172	+ 90	223	395
Református	495	406	370	404	+125	+ 2	264	584
Róm. kath.	278	266	283	292	- 5	- 26	154	378
Unitárius	36	24	33	30	- 3	- 6	10	42
Lutheránus	27	31	50	36	- 23	- 5	23	49
Zsidó	219	217	180	131	+ 39	+ 86	157	352
Egyéb	11	?	14	15	- 3	?	3	11
Összesen .	1853	1768	1531	1665	+322	+103	966	2062

Kisebbségi egyházaink kimutatása 1925 és 1934—1935 évek tükrében:

	Keresztelés			Halálozás			Házasság			Konfirmált			Kitért			Áttért		
	1925	1934	1935	1925	1934	1935	1925	1934	1935	1925	1934	1935	1925	1934	1935	1925	1934	1935
Református	436	424	349	290	246	301	144	189	184	533	567	523	14	129	123	16	17	18
Róm. kath.	253	213	183	240	245	217	98	111	113	—	—	—	8	56	36	27	31	19
Unitárius	26	30	18	26	27	24	15	6	13	40	46	51	7	11	11	6	47	34

A református egyház tiz éve:

	Keresztelés	Halálozás	Házasság	Konfirmált	Áttért	Kitért	Szaporodás
1925	436	290	144	533	16	14	148
1926	407	307	149	519	6	11	100
1927	408	304	169	569	33	11	126
1928	459	288	175	587	17	22	165
1929	462	302	160	652	9	25	160
1930	502	335	153	429	22	30	159
1931	441	296	169	382	12	62	95
1932	439	315	159	253	23	30	117
1933	395	265	161	344	29	74	60
1934	424	246	189	567	17	127	66
1935	349	301	184	523	18	123	- 37

Hány lelket veszített a református egyház hét év alatt kitérés által?

	G. kath.	G. kel.	R. kath.	Össze- sen
1929	1	—	18	36
1930	2	2	14	31
1931	2	9	27	63
1932	17	—	17	52
1933	24	9	29	93
1934	58	27	27	129
1935	48	43	26	123
Összesen	152	90	158	527

Hányan jöttek a református egyházba a hét év alatt?

	G. kath.	G. kel.	R. kath.	Össze- sen
1929	—	4	10	19
1930	1	—	10	22
1931	2	1	6	12
1932	10	—	9	23
1933	4	4	10	28
1934	5	—	8	17
1935	2	3	5	18
Összesen	24	12	58	139

A számok azt hiszem mindennél világosabban beszélnek.

LÁSZLÓ ZOLTÁN.

Tlleagd református egyházközségének preskteriuma a kitérésekkel kapcsolatosan úgy határozott, hogy azokat, akik megtagadják 6st hitüket, az egyház halotvainak tekintik és ennek jelképezéséül meghuzzák a harangokat, mint ahogy megszólalnak a harangok a temetések alkalmával.

Az erdélyi református egyházkerület területén levő egyházközségeknek 1918. október hó 1-én ingatlan vagyonuk 48.517 hold 444 ölet tett ki, amelyből a mai napig összesen 14.843 hold 850 ölet sajátítottak ki; az összes kollégiumoknak pedig 12.497 hold 1286 ölet területtü ingatlan vagyonuk volt, amelyből 9577 hold 1148 ölet sajátítottak ki.

A pápai református presbiterium mult év nov. 24-én közös szeretetvendégségre hívta meg a gyülekezet ifjait és leányait, akik közül 200-nál többen jelentek meg. A szeretetvendégség költségeit a presbiterium tagjai hordozták, míg a terítés és felszolgálás munkáját a leányegylet tagjai végezték.

Az Evangéllumi Világszövetség felhívására egyházaink 1936. január hó 5-től 12-ig terjedő időben megtartották az egytetemes imahetet. Ezeket a közös imaheteket 1846. óta tartják a világ evangéllumi keresztyén egyházal.

KÉZ A KÉZBEN

Az Ifjúsági Keresztyén Egyesület Szénior Osztályának rovata.

Rovatvezető: László Dezső.

Kedves Szénior Testvéreim!

Ha dicsekednem kell, az én gyengeséggemmel dicsekszem. II. Kor. 11:30.

Szeretettel köszöntelek a fenti Ige szavaival az új esztendőben.

Az új évben újult erővel kezdünk új élethez. Arra kérék, hogy a közösséget ne hanyagoljátok el. Tartsátok meg rendszeren az összejöveteleket és számoljatok be a Ti gyenge erőtelenségeitekről és kérjétek a kegyelem Istenét, hogy adjon erőt a további munkához.

Az új esztendőben különösen a misszió gondolatával foglalkoztatok. A kül-, bel-, regáti-, szörvány-misszió gondolatait vegyétek tárgyalás alá. Hiszen a mi egész munkánk nem más, mint missziói munka kell, hogy legyen! Az Ur Jézushoz vezető úton kell vezessük az ifjúságot és az egész reánk bízott nyáját.

Az Ur kegyelme legyen rajtatok és a Szentlélek vezessen Titeket.

Turda, 1936. jan. 14.

Testvéri szeretettel köszönt:
Horváth György.

Pár szó a külmisszióról.

„Krisztusnak szerelme szorongat minket.” II. Korinth. 5:14.

Az utóbbi időben mind gyakrabban hallunk külmisszióellenes hangokat. És ez arra késztet engem, hogy pár gondolatot vigyek az olvasók elé. Tudom, hogy gyenge, gyarló szavaim erőtelenek arra, hogy a nagy világ hatásai ellen szóljak, de a Szent Lélek arra biztat, hogy tegyem csak papírra gondolataimat, mert a többit elvégzi majd Ő!

Mi a misszió? = küldetés, megbizatus. Ennek ura, parancsolója = az Ur Isten maga. — A szolgálai pedig a megkeresztelt emberek! Szóval Te is, kedves keresztyén olvasó Testvérem. Neked is szól a missziói parancs. Máté 28:19 alapján: Tegyetek tanítványokká minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának, a Fiúnak, a Szent Léleknek nevében. Tanítván őket, hogy megtarták mindazt, amit én parancsoltam néktek . . .

Kedves Testvérem, engedd meg, hogy egy kérdést tegyek fel: keresztyén, református magyar ember vagy? Ha igen, akkor az életed zsinórmértéke a Szent Irás kell legyen! A Szent Irás parancsait pedig neked is be kell tartani, minden feltétel és vonakodás nélkül, de legalább is az akarata, a törekvés ez kell legyen! Hogy ezt én és Te, illetve Ti nem tudjátok betartani: gyarló, bűnös voltunk az oka.

Az Ap. Cselek. 13:46. írja: „Szükséges volt, hogy először néktek hirdettessék az Isten Igéje; de mivel-hogy Ti megvetitek azt és nem tartjátok méltóknak magatokat az örök életre, imé a pogányokhoz fordulunk.” Kérdés, hogy vajjon ez áll-e mireánk is? Elfogadjuk-e, vagy megvetjük-e Isten Igéjét. Ha őszintén a szívünk mélyére tekintünk — sajnos — az Ige szavaival, nem tartjuk magunkat méltóknak az örök életre és akkor a pogányokhoz kell fordulni!

Manapság mind arról a külmissziói ellenvetésről hallunk, hogy idehaza annyira baj, nyomorúság, penztelenség, a mi népünk, a mi egyházunk körében, hogy addig nem szabad a más portája előtt sepernünk. Ez igaz és sokszor én magam is felteszem a kérdést, hogy vajjon Isten akarata-e a mi külmisszió? A Lélek mindig azt a választ adja, hogy igen! Az Ő akarata és

határozottan parancsa is! és azok, akik ellene vannak, azok Istennel találják szemben magukat, mert hiszen az Ő kijelentéseiben is benne van a parancs!

Azonban mielőtt végleg határoznánk, vessünk egy pillantás a történelmi képre. — Hogyan, mi által lettél Te, mint erdélyi, református, magyar-keresztény? Vajjon nem-e a külmiszió útján? — Nézzük csak, amint Krisztus Urunk kiadta a misziói parancsot, a tanítványok elindultak Fülöp, János, Tamás apostol keletre, az Indiák felé, a nyomokat meglehet találni. Péter és Pál apostol Görögországon át Rómába, Olasz, Frank és Némethonból jött Magyarországra, Erdélybe! És kik hozták ide Krisztus tanait, az Evangéliumot? Nem-e a külmisziósok, akik Jézus Krisztus parancsát komolyan vették és bizonyosságot tettek afelől, hogy őket elküldötte az Úr!

Ők vállalták a kereszthalált, börtönt, vadállatok prédájául való dobást, de kitarítottak az Evangélium tanításai mellett. Ők az örök élet után vágyakoztak és nem voltak olyan pipogya kereszténynek, mint amilyenek mi vagyunk! Egy jó szóért, pár garasért, állásért, „kathedráért”, tudományért, regényért, odadobjuk, megtagadjuk keresztényen voltunkat. Igaz, nyerünk állást, hírnevet, irodalmi sikert, „parochiát”, „kathedrát” vagy akár püspökséget, de elveszítjük vele az örök életet, lelki nyugalmunkat. Megfeszítjük vele Krisztust az egy élő igaz Istennek szent fiát, aki megváltott, megszabadított minket bűn halálától!

Egy másik kérdés, mit jelent Teneked a Te kereszténység? Hogy Téged Krisztus követőjének neveztek el? Mit jelent az Evangélium ismerete? A Te megkeresztelésed, konfirmálásod, Urvacsora vételed? Ha ez jelent a Te részedre valamit, fényt, világosságot? Nem-e tartozol valakinek valamivel? Azoknak, akik elhozták neked mindezeket azzal tartozol, hogy Te nekik is tovább kell adnod e fényt, e világosságot, nem pedig a véka, vagy ágy alá rejtened!

És ime, itt kivilágosodik a külmiszió szükségessége!

Azzal is érvelsz, hogy mennyi baj van idehaza! Igaz, de vajjon az első őskeresztények idejében az első külmisziósok lakóhelyén nem-e volt hasonló a helyzet Palesztinában, Görögországban, Olaszországban mindenütt rengeteg tennivaló volt és lett volna, de ők mentek tovább, mert parancsuk volt. Engedelmes katonái voltak Krisztusnak, nem vitakoztak a testtel meg a vérrrel!

Hogy tennivaló van idehaza és igen nagy a sötétség, hogy sok a pogány a mi sorainkban! Igaz, de ki ennek az oka! Elsősorban Te, kedves keresztény testvérem, aki olvasod e sorokat, ne lepődj meg az élő vádtól! Ezzel szembe kell nézzél és leszámoljál vele! Minden igaz keresztény lélek élő misziósusnak kell legyen! Ez elől nem térhetsz ki, hiszen fogadalmad köt, hogy az Urnak szenteled egész életedet. — Konfirmálás, úrvacsoravétel! Avagy e fogadalmak nem számítanak neked, mert csak az Istennek tettük? Testvéreim! Ilyen érvekkel nem lehet jönni. Idehaza tegye meg mindenki az ő tennivalóját, legyen az pap, tanár, presbiter, vagy csak egyszerű egyháztag, akkor idehaza is minden helyrejön és senki sem fog a külmiszió ellen szólani, csak mellette. Mert az Ur parancsa ez!

Egy feltétel kell; elsősorban a lelkesztestvérekhez szól: a lelkes legyen ezután *lelkipásztor*, aki imádkozó hitéletet él! A lelkipásztor pedig *ne legyen* híres regényíró, költő, tudós, kereskedő, bankár vagy gazda, hanem Isten Igéjének a hirdetője, aki bizonyosságot tesz életével, hogy amit mond, azt úgy is cselekszi. Az Urra bizza egész életét! Az egy, örök, élő, igaz Istenre, aki mindent megad, hogyha hittel kérünk! És akkor misziósus lelkipásztoraink kivezetik a sokat szenvedett, elárvult népünket a sziklára épített Sionra! Te, Kedves Testvérem, szintén felelős vagy ezért, magamat sem vonom ki ez alól. De ez új esztendőben új életet kell kezdjünk, ha élni akarunk!

Horváth György

IKESzO-tagdíjak nyugtázása. Örömmel látom, hogy az IKESzO-nak élő tagjai is vannak (ha kevesen is.) A lapunk legutóbbi számában közölt nyugtázásokon kívül a mai napig beérkeztek hozzám a következő tagdíjak: Bántó Teréz (1935) 50, Váró György (1936—37) 100, Kovács Kálmán (1935 fele) 25, Kali István (1935) 50, S. Nagy Béla (1935) 50, Kovács Benedek (1935) 50, Péterffy Lajos (1935) 50, Dr. Nagy Lajos (1935) 50, Kiss Géza (1935) 50, Veress Zoltán (1935) 50, Sinka József (1935) 50, Lőrincz Mária (1935—36) 100, Zágony Anna (1935) 50, S. Nagy Béla (1934) 50, br. Atzél Edéné (1935—36) 10, M. Nagy Ottó (1936) 100, Sipos Géza (1936) 50, Czirják Károly (1934—35) 100, Horváth Jenő (1935) 50 Lei.

Az IKESzO évvégi mérlege 1935 végén:

Bevétel: 6054 Lei

Kiadás: 2140 Lei

A pénztárban van: 3914 Lei

Ebből önszegélyalapra befizetett összeg: 520 Lei. Ez összegben felül Nagy Elemér reghini tagnak kölcsön van adva 300 Lei. Befizetése már esedékes. Fennálló szabályaink értelmében a bevétel 50 százaléka az IKE kerületi pénztárát illeti, mivel azonban a konferenciák alatt már kapott a kerületi pénztár 800 leit, így most 1300 leit tettem át a kerületi IKE-pénztárba. Az új évet tehát $2094 + 520 = 2614$ lej készpénzzel kezdtük meg, mely azóta 3014 leire szaporodott.

Ismét felhívom testvéreim figyelmét arra, hogy az 50 leies tagdíjból a „Kiáltó Szó”-nak *semmi sem jár*, tehát a tagdíjat befizetők is évi 100 leiert kapiják lapunkat.

Boldog új évet és lelkiismeretes tagdíjizetést kíván

1936. január hó 7. *Sipos Géza*, IKESzO pénztáros.

(Címem most is: Cluj, Str. Cogălniceanu 21. sz. Parohia Ref.)

EGYHÁZI KRÓNIKA

A román görög kath. egyház és Ghibu professzor akciója.

O. Ghibu egyetemi tanár ismeretes röpirata élénk tevékenységre sarkalta a román görög katolikus egyházi vezetőket. Elkezdvé az Agru közgyűlésén elhangzott nyilatkozatoktól, — az összes valamire való egyházi fórumok és lapok élesen elítélték Ghibu új támadásait,

Ezek a cáfolatok és nyilatkozatok egészen különös helyzetbe sodorták Ghibut: ő, akinek egyik bevallott célja az, hogy a konkordátum a román katolikusok érdekében mondassék fel, épen ezeknek a részéről kapott heves és erőlyes visszautasítást. Így aztán, röviden a fogadatlan prókátor épen nem kellemes helyzetébe került. Az általa felkavart szenvedélyekkel kapcsolatban a görög kath. egyház hivatalos lapja, az „Unirea” dec. 7-i számában rendkívül érdekes cikket közöl, melynek szerzője, G. Todica „Átkozott végzet” c. alatt többek között a következőket írja:

„Hajdan nem volt nyugtunk „az egységes magyar nemzeti állam” agryéme miatt. És ez az agrém végzetes lett a magyarokra: ösztönözve őket igazságtalan és törvénytelen dolgokra, melyek a végén a fejükbe kerültek.

„Máma kezdünk odajutni, hogy nincs nyugtunk „a nemzeti orthodox állam“ agyréme miatt. És ez az agyrém végzetes lehet a románokra, mert őket is igazságtalanságokra és törvénytelenségekre buzdítja, melyek a végén fejébe kerülnek mindazoknak, akik azokat elkövetik.

„Az Isten igazsága felette áll az emberek és népek önzésének, sovíniszta hajlandóságainak. Semmi sem mutatja, hogy a románok tanultak volna valamit más népek összeomlásából. Sőt folytatják ugyanazokat a végzetes bűnöket és hibákat, még hozzá nagyobb méretekben és gyorsabb lendülettel, hozzáátve az előbbiekhöz a fanarióta bizantinizmust és a belpolitikai élet tányérnyaló hízelgését.

„Mert belegesen ideges lelkület, mélységes lelki zűrzavar az, amikor nincs békesség és nyugalom akkor, mikor ez lehetséges lenne. Amikor megnagyít és szörnyekké változtat át egészen természetes dolgokat. Összezavarja azt, amit nem szabad összezavarni: a vallást, az egyéni lelkiismeret kérdését az állammal, mely mindenkié kell hogy legyen. Hevesen kiáltani: A kocka elvetetett és harcra buzdítani . . .

„Kiért? Ki ellen? Miért? Természetesen az orthodox románokat a magyar katolikusok és román egyesültek ellen, akik a pápával tartanak . . .

„Ha azt kérdezzük: milyen célból indított meg a harc a „kocka elvetetett“ c. felkiáltással, — megállapítjuk, hogy a cél nincs pontosan meghatározva Ghibu úr tanulmányaiban. Ha nem csalódunk, úgy határozhatnók meg, hogy ez nem más mint: a Románia területén élő katholicizmus kiirtása és bizonyos vagyonok elkobzása. (L. Ghibu úr váratlan kiszállásait az aradi, simleui és timsoarei kath. intézetekhez, a Konkordátum és római egyezmény demagógikus támadását, a román egyesült egyház folytonos szurkálását.) E cél felé mutatnak az összes törekvések és ürtügek . . .“

A román orthodox egyház és a szélső jobboldali mozgalmak.

Az utóbbi évek szélsőséges jobboldali mozgalmába az orthodox román papság is lassankint mind jobban és jobban belesodródott. A zsidó és általában kisebbségellenes pártok, mint a Cuza, Goga, később pedig az egyesült nemzeti-keresztyén párt nagy gondot fordítottak eleitől fogva arra, hogy az egyház rokonszenvét és támogatását maguknak megszerezzék. Ezen a téren jelentős eredményeket értek el, aránylag elég rövid idő alatt. Zászlóikat nagy papi segédlettel orthodox püspökök áldották meg, Isten áldását kérve a mozgalomra, melynek tartalma pedig nem épen mondható keresztyénnek, tekintettel a zsidók és kisebbségek minden téren való visszaszorítását, városi kisajátításokat és nemzeti kizárólagosságot követelő programjukra. De Goga, Cuza és más vezérek folyton hangsúlyozták, hogy ők az orthodox egyház jogait

mindenkivel szemben megvédelmezik, a papi fizetések leszállítását megakadályozzák s ez nagyon sok papnak elég volt ahhoz, hogy a mozgalmat támogassa.

A jobboldali mozgalmak iránti rokonszenv a theologus ifjúság körében is igen erős, mivel egyik híres orthodox theologiai tanár, Nichifor Crainic, a Cuza pártjában vezető szerepet játszik. Hatása igen jelentős, ha meggondoljuk, hogy széleskörű irodalmi és publicisztikai tevékenységet fejt ki, lévén egyike a legismertebb román íróknak. Valószínűleg az ő hatására lehet visszavezetni azt, hogy a román fővárosban lezajló zsidó- és idegenellenes tüntetésekből a román orth. theologusok majdnem mindig aktív részt vesznek. A tavalyelőtti ismeretes zavargások miatt letartóztatott 16 egyetemi hallgató közül 9 orthodox theologus volt.

Ilyenformán nem lehet csodálkozni azon, hogy a legerősebb és legjobban megszervezett jobboldali párt, a régi vasgárda tagjaiból alakult „Mindent a hazáért“ („Totul pentru țară“) nevű alakulat is csakhamar erős egyházi rokonszenvet ébresztett maga iránt. Ezt az által érte el, hogy sok helyen templomokat és papi lakásokat épített fel, egy-egy munkatábort szervezve azokban a falvakban, ahol a pap ilyen munkát kért a Zelea Codreanu vezetése alatt lévő párttól. A munkát ingyenesen végezték szakemberek vezetése alatt, egyszerű és fegyelmezett életet élő, mindenféle foglalkozású emberek, akik a munkatáborban mintegy fizikai és szellemi műhelyben dolgoztak, akárcsak az egyszerű napszámosok. Eledelüket rendszerint az illető falu szolgáltatta, örömmel és lelkesedéssel nézvé az „urakat“ (ügyvédek, orvosok, papok, tanárok, diákok) kik ingyen dolgoznak az egyház és hívek javára. Ilyen módon már 1934-ben építettek egy templomot az ókirályságban — a következő nyáron 1935-ben pedig az egész ország területén 17 munkatábort szerveztek. Összesen öt helyen építettek templomot és hozzáfogtak az Arnotai kolostor kijavításához.

Természetes, hogy ez a munka nagy mértékben hozzájárult a papság rokonszenvének és támogatásának megszervezéséhez. A legmagasabb egyházi méltóságok egymásután áldották meg a szervezetet és biztosították azt támogatásukról. Így Bukovina és Bessarabia metropolitája, a Râmnic-i püspök és mások. Ez utóbbi egy híveihez intézett pásztorlevelében a következőket írta a volt vasgárda ifjairól:

„Ez az értékes ifjúság, melyet Isten, mint előtte nagyon kedves valakit, segedelme alá vett, ingyen dolgozik saját kezeivel a szent Arnota és Alamu kolostorok rendbehhozásán . . . Atyai szeretettel inteltem őket, mint a mi népünk fiatal és *gondviseléseszerű* leszármazottait, hogy a rossz legyőzésének és jóval való helyettesítésének legbiztosabb eszközei egy ilyen harcban csak a meggyőződés, akarat és személyes áldozat lehetnek, ha ezekhez bármiféle

természetű munka is járul.“

Ugyanez a püspök, P. S. S. Episcop Var-tolomeu, egy másik alkalmattal beszédében úgy jellemezte őket, mint akik „a mai sötétség széttörői és a holnapi világ építői.“

Gurie besszarábiai metropolita a következőket írta róluk: „Mélyen meg vagyok illetődve a fiatal intellektuelek, főiskolai hallgatók és ifjú legionáriusok szervezetétől, melyet az építő munka, az országnak a válságból való kiemelése és a szegény emberek érdekében létesítettek. Nagy lelkesedéssel áldjuk meg ezt az irányzatot és kérem Isten segítségét, hogy szervezetük, mely tiszta keresztyén jellegű, erősödjék, terjedjen és minél hatalmasabb legyen.“

Hasonló áldásban részesítette a szervezetet Nicodem, moldovai metropolita is.

Az orthodox egyház papságának ez a növekedő rokonszenve a volt vasgárdisták iránt, aggodalommal töltötte el a kultuszminisztert, aki lépéseket tett a továbbiak megakadályozására. A legfőbb orthodox egyházi szerv ennek következtében körlevélben eltiltotta az egyházak vezetőit a vasgárdistákkal való közös templomépítéstől. A kísérő indokolás a következőképen hangzik:

Főtisztelendő Ur! A szent szinódus f. évi okt. 4-én tartott ülésén a kultuszminiszter úr felszólalásában arról értesít, hogy némely püspökségeken keresztül bizonyos munkatáboroknak nevezett szervezetek ajánlják fel szolgálataikat ingyen, templomok építésére és rendbehozására, sőt. Ámde ezek a munkatáborok tulajdonképen a „Vasgárdát“ jelentik, melyet a kormány feloszlatoit az államrendjére nézve veszedelmes politikai elvei miatt. Most ingyenes munka formájában is csak a néptömegek elcsábítását és a vasgárdista tanoknak való megnyerését akarják és mivel az ingyenes munka lehetősége megadatik nekik, ez bátorítást nyújt további propagandára. Ezért a miniszter arra kérte a szent szinódust, hogy tegye meg a szükséges lépéseket aziránt, hogy jövőben ne adassék meg ez a lehetőség ennek a szervezetnek.“ A továbbiakban a szent szinódus határozottan elrendeli, hogy ezentúl bármiféle politikai szervezetnek csak úgy adható engedély templomépítésre, ha e szervezetre vonatkozólag előzetesen véleményt kérnek a kultuszminiszteriumtól.

Az ilyenképen dehonesztált politikai párt egyik főnöke Gh. Cantacuzino-Grănicerul tábornok a fentiek elolvasása után nyílt levélben fordult az ország orthodox papságához. A levél, mely a „România Creștină“ c. vasgárdista lap 1935. dec. 15-i számában jelent meg, az összes orthodox román egyházi méltóságokhoz és minden jóhiszemű keresztyénhez van címezve. Rendkívül erélyes hangon rója meg az egyházi vezetőséget, amely nem áll az ifjúság mellé és engedelmeskedik a „gyűlöletes miniszteri rendelet“-nek.

„*Lélekvdadászat állami segítséggel.*“ Az „Unirea“ e cím alatt hosszú vezércikket közöl jan. 11-i számában. „Fájdalmas és veszélyes dolog

— írja többek között a cikk szerzője, — hogy az állam belekeveredik a vallások közti viszálykodásba. Ez nem más, mint a legfőbb közhatóság lesúlyedése az orthodox lélekhajzászás bűnös eszközének szerepére. Ezt csinálják nagyon sokan Erdély egész területén és bármennyit is jelentették a miniszteriumnak bűnös tevékenységeiket, — büntetés nélkül maradtak... — „Másfelől régóta ismeretes az a jóindulat, melyet a felekezeti béke megzavarói a miniszteriumban találnak... Lehetséges-e fájdalmasabb bizonyossága annak, hogy állam lesúlyedt a felekezeti kedés küzdőterére?“

Irodalom és Művészet

Maksay Albert: Idegen partok.

(*Utí képek. Erdélyi Szépművés Céh kiadása, 1935. Nyolcadrét 183 lap.*)

Megvallom őszintén, hogy Maksay Albert szép könyvének az ismertetésével megkéstem. Amint kézhez vettem az ismertetésre szánt könyvek közül, családom tagjai, majd ismerősök és jóbarátok kézből-kézbe adták, hogy alig tudtam azt ismét elfogni, hogy ismétlen emlékezetembe idézzem eligazító szempontjait, elmélyült gondolatait, színes leírásait, szemléleteit és látásait.

Bevallom azt is, hogy mulasztásomra a Protestáns Szemle figyelmeztetett, amelynek utolsó számában néhány soros ismertetés jelent meg Maksay könyvéről, olyan kicsinyes szempontok alatt és fölnyeskedő, sértő szándékossággal, amely nem méltó a Protestáns Szemléhez. Aki ezt az ismertetést így írta meg, az vagy írni nem tud, vagy olvasni nem tud, vagy pedig ítéletét mondani nem tud. Még csak annak a lehetősége marad hátra, hogy nem is olvasta végig a könyvet.

Nekem ez a könyv annyi gyönyörűséget és annyi tanulságot nyújtott, hogy csak elismeréssel tudok róla szólni és csak köszönetet tudok mondani az írójának is és a kiadójának is. Szerzője „utí képeknek“ nevezi könyvét, pedig nemcsak képeket vetít elibénk, hanem képeit mindvégig helytálló bölcs reflexiókkal is kíséri. Amikor a hajó-szörnyeteg utasait, vagy Chikagót, vagy az amerikai embertípusokat, vagy Irországot, vagy Dániát leírja, sohasem elégszik meg, hogy megszokott módon földrajzi képeket adjon, hanem igyekszik mind ezeket belülről is megnézni és megmutatni. Igazolja előttünk, hogy a külső csak illusztrálja a belsőt, tehát a külső arcot igazán csak a belső magyarázza.

Ebben a könyvben megkapóan tünetkezik az a lírai vonás is, amely a Maksay írásait egyformán jellemzi. Megnyilatkozik benne Maksay egész szemérmes egyénisége s a legtárgyilagósb leírásain is átüt az ő csöndes, finom lelkiségét illatozó merőben egyéni hangulata. Színes, mert kitűnik, hogy nemcsak éles és pontos megfigyelő, hanem épen olyan pontos ismerője is a dolgoknak, azonkívül bölcs értékelő és átfogó erejű értelmezője olyan jelenségeknek, amelyek a láthatottak lényegét árulják el. Művelt olvasóinknak jobb könyvet most alig tudnánk ajánlani. T. S.

Ajtay Gábor: „Jövel Uram Jézus“.

(*Beszédek-elmélkedések. 62 o.*)

A tizenkét beszédet és öt imát tartalmazó kis könyvben egyik fiatalabb lelkipásztor első írását vesszük. Előadási módja világos, érthető; szép magyar beszéde megfelel annak a homilétikai iskolának, melynek törvényeit Ravasz László állapította meg. Nemcsak az összehatásban, hanem a részletekben is leginkább a Ravasz hatás vehető észre, de ez annak ellenére sem utánzás, hogy egy-két képe is őreá emlékeztet.

Tartalmilag az egész könyv egységét a *Krisztus követésére való ösztönzés* biztosítja. Krisztus adja az

H I R E I N K

ÜRESEDÉSBEN LEVŐ ALLÁSOK.

A változott viszonyok folytán igen sok hittestvérünk kenyér nélkül maradt. Ezért szolgálatot végeztünk teljesíteni, ha az alább felsorolt állásokat közülük, mint olyanokat, melyek betöltésre várnak.

1. Egy gépészmérnök és egy vegyészmérnök a Nitrogen S. A. Diciosánmartin.

2. Tizenöt szövőgép-szerelő vagy szövőgép-mechanikus és tíz vasöntősegéd a Cluji Vasöntőde és Gépgyár r. t.-nál.

3. Begyakorolt szövő- és fonó-munkások:

a) Textilipar r. t. Satu-Mare.

b) IRTI. Mediaș.

4. Öt vashámor munkás Schram & Huttli Toplet Orșova.

5. Három vasöntő-segéd Hirsch János vasöntődobén, Cluj.

Az 1—5. alatt felsorolt állásokra írásban kell jelentkezni közvetlenül a fentebb felsorolt vállalatok Igazgatóságánál.

6. Târgu-Mureșen egy női szabó.

7. 4 gatter munkás.

8. 4 fűrész-üzemi munkavezető.

9. rolettet szövő női munkások.

10. " egy faesztergályos.

11. Turdán: egy kéményseprősegéd.

12. Năsăudon: egy gazdatiszt.

13. Făgărașon: egy női fodrász.

14. Craiován: egy német nevelőnő.

15. Brașovban: egy pogácsakészítő.

16. Deván: egy férfi pizsama-szabó.

17. " fehérmű varrónő.

18. Diciosánmartinba: egy felsőipariskolát végzett mechanikus-mester.

19. Sibíuba: egy kefekötő.

A 6—19. alatt felsorolt állásokra írásban kell jelentkezni a következő címen: **Oficiul public de plasare (Állami munkaközvetítő hivatal) Cluj, Piața Cuza-Vodă 12.**

20. Az aiudi „Hangya“ fogyasztási szövetkezetek központja a kötelékébe tartozó fogyasztási szövetkezetekhez óvadékképes üzletvezetőket keres. Elhelyez kereskedőket, valamint más kellő ügyességgel, értelmiséggel rendelkező oly egyéneket, akik kellő képességet éreznek a szükséges áruismeretek és az üzletkezelés gyakorlatának megszerzésére, valamint az állam nyelvét beszélik. Érdeklődők írjanak a következő címre: „**Hangya**“ **Fogyasztási Szövetkezetek Központja Aiud.**

Írásbeli jelentkezés alapján az Adm. Contina a chioscurilor de ziare din stațiile CFR. Cluj, Gării 8, garanciaképes, kereskedelmi érzékkel bíró vasúti kioszk-vezetőket keres.

Tisztelettel felkérjük olvasóinkat és ezek között első sorban a Tiszteletes református lelkész-kart, hogy alkalmas formában adják hírül munkánknak hittestvéreinknek, hogy a fentebb felsorolt helyeken munkaalkalom kínálkozik és azokat pályázzák meg s illetve alkalmazásba vételük céljából írásban jelentkezzenek.

Tőlünk telhetőleg jövőre szintén utána járunk az üresedésben levő állásoknak és lapunkban rendszeresen mindig közölni fogjuk azokat.

A halottkultusz beteges és egészségtelen tulhajtásait mindig keményen elítélte a református keresztyénség. Azokban a korszakokban, amikor az Evangélium igazán hódító erejű volt a magyar református anyaszentegyházban, a

(Folytatás a boríték 2 ik oldalán.)

élet helyes szabályait, vele együtt teljes az élet, nekünk tiszteletből, magunk jól felfogott érdekünkől kötelességgünköt követni. Kb. ebben a mondatban lehetne az egész könyv tartalmát összefoglalni. Nagyon nélkülöz-zük a megváltás gondolatára való figyelmeztetéseket és a keresztyén ember boldog hálájának felmutatását. Kezdd igehirdetőknak a sajátossága a Krisztus követésére való buzdítás, a Krisztus iránti kötelességek megmutatása. A követés nehézségei fogják majd a megváltás szükségét megmutatni, hogy az igehirdetés így feltudja ölelni a hálás szolgálat tervényeit is. Alaphiányosságából következik, hogy a mai élet kérdései is (válság-és-vele szemben a váltság, szolgálat a társadalmi életben és vele szemben a hála) kevés helyet nyerne ebben az igehirdetésben.

Az író szent komolysága, a tollat mozgató szív nemes buzgalma, ami az egész könyvből kiérzik, így is értékessé teszi a könyvet. Mi kívánjuk, hogy Ajtay Gábor ne álljon meg sem igehirdetésében, sem irodalmi munkájában ott, ahol ez a könyv bemutatja, érjen el a megváltás és a belőle folyó hálás élet nagy valóságaihoz és onnan adjon majd még hírt nekünk. L. D.

Horváth Jenő: Livingstone az élő kő.

(Külm. füzetek. 57. sz.)

A kis füzet eleven, szép rajzát adja a nagy afrikai misszionáriusnak. Különösen alkalmas vallásos estélyen való felolvasásra és a vallástanítás anyagának kibővítésére. Terjesztését megkönnyíti az olcsósága. (2 lei.)

Szerkesztői üzenetek

K. I. —falva. Ne gondolja, hogy haragszunk, hogy a lapot visszaküldte. Harag és elfogultság nélkül vesszük tudomásul, hogy Ön nem óhajtja lapunkat tovább jártni. Jól van! A lap él tovább az Ön előfizetése nélkül is. Ahányat veszítünk, annál többet nyerünk. Hogy az új előfizetőkkel, vagy némely visszalépőkkel nem foglalkozunk, azoknak üzeneteket nem küldünk, ez természetes, mert az előfizetők eme hullámszáma is természetes. Az azonban nem természetes, hogy egy fiatal erdélyi lekipásztor, akiről tudjuk, hogy a hivatalos lapon és hébe-hóba a krajcáros napilapon kívül mást nem olvas, ezen már megütődünk és felette aggodunk. Mi lesz Önnel, de mi lesz a gyülekezetével, ha így kikapcsolódik minden szellemi közösségből és ha minden indítás és irányítás nélkül engedi vitetni magát a körülményektől? Ez ma, Erdélyben nem az Ön személyes ügye, hanem a mi nagy közösségünk ügye! Ma egy erdélyi órálló nem mondhatja azt, hogy úgy élek, amint nekem tetszik és azt teszem, ami nekem jól esik! Ma, aki órálló, még a legkisebb állomásor: folytonosan figyelnie kell a messzebb tekintő őrtornyok jelzéseire! Ezt nem az önmagával eltelt gőg, hanem a szolgálni és segíteni kész szeretet mondatja velünk.

B. Z. Ifva. Leveledet kézhez vettem. Magyon köszönöm, hogy a szövetkezeti kérdésben hozzánk fordultál. Leveleddel a következő számunkban foglalkozunk; nagyon szeretnők, ha annak kapcsán egy termékeny megbeszélést indíthatnánk. A kérdésed annyira komoly és elhatározó jelentőségű, hogy csak hálás lehet mindenki, akiket illet, hogy felvetted.

K. J. Bd. „A gyülekezet és pásztor“ c. nyiltevelünkért nyilvánított köszönetét örömmel vettük. Boldogok lennénk, ha tényleg sokaknak használtunk volna azzal. Szives üdvözléssel.

L. G. Igazad van, hogy már el kellett volna jutnunk arra a belátásra, hogy a református embert a kulturális kérdések, sőt, az ipari és kereskedelmi élet kérdései nemcsak mint művelt embert, hanem mint kifejezetten református embert kell, hogy érdekeljék. Az Isten nemcsak a templomokban, hanem a műhelyekben, a kereskedésekben, a szerkesztőségekben, a tudományban, a művészetben, sőt a társas életben is igényt tart reánk s a világ és az élet minden síkjában van valami jelentős és döntő erejű üzenete részünkre.